

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΑΚΤΟΡΟΥ ΤΗΣ ΠΕΛΛΑΣ

Το ανακτορικό συγκρότημα της Πέλλας στη σημερινή του μορφή αποτελείται από κτιριακές ενότητες κτισμένες σε διαφορετικά άνδηρα, που επικοινωνούν μεταξύ τους με σύστημα διαδρόμων και στοών. Ο πυρήνας του ανακτόρου συνίσταται από πέντε ενότητες και πλαισιώνεται από άλλες τρεις τουλάχιστον που περιείχαν βοηθητικούς χώρους (αποθήκες, εργαστήρια, στάβλους, κλπ.).

Το ανάκτορο ιδρύθηκε στα τέλη του 5ου αι. π.Χ., στη διάρκεια της βασιλείας του Αρχελάου. Τα αρχαιότερα αρχαιολογικά ευρήματα χρονολογούνται πριν από τα μέσα του 4ου αι. π.Χ. (βασιλεία Φιλίππου Β'). Στη διάρκεια της χρήσης του ως το 168 π.Χ., το ανάκτορο υπέστη πολλές δομικές αναμορφώσεις. Η προσθήκη νέων κτιρίων, οι αλλαγές στη μορφή, την κλίμακα, αλλά και τη χρήση των παλαιότερων κτιρίων του φανερώνουν όχι μόνον νέες χρηστικές ανάγκες, αλλά αποκαλύπτουν και πολιτικές επιλογές, καθώς και συμβολικά μηνύματα εξουσίας του εκάστοτε βασιλιά.

Ιδιαίτερα εκτεταμένες αλλαγές φαίνεται ότι έλαβαν χώρα στα χρόνια του Αντιγόνου Γονατά (277-4 και 272-39 π.Χ.), ο οποίος ανήλθε στον θρόνο της Μακεδονίας μετά την απόκρουση των Γαλατών στην Λυσιμάχεια (277 π.Χ.) και προσπάθησε να αποκαταστήσει την ενότητα του κράτους του. Έως το 261 π.Χ., ο Αντίγονος Γονατάς είχε κατορθώσει να ισχυροποιήσει το κράτος του στρατιωτικά, ενώ παράλληλα είχε δημιουργήσει ισχυρά οικονομικά ερείσματα στο Αιγαίο αλλά και να μεταβάλει την Πέλλα σε πολιτιστική πρωτεύουσα του βασιλείου. Η ενδυνάμωση αυτή αντανακλάται στην φροντίδα για την αποκατάσταση των λεηλατημένων από τους Γαλάτες βασιλικών τάφων στις Αιγές και στο οικοδομικό του πρόγραμμα, τόσο στη Μακεδονία όσο και στη Δήλο.

Στην περίοδο αυτή χτίζονται στην Πέλλα νέα βοηθητικά κτίρια (κτίριο III και VI), γίνονται επεμβάσεις στην παλαιόστρα, στο κτίριο IV με τα ενδιαίτηματα του βασιλιά, καθώς και στο κτίριο II, όπου γινόταν η συγκέντρωση των πολιτών και στο κτίριο I με τον μεγάλο ανδρώνα, όπου γινόταν υποδοχή των ξένων. Τα λιγοστά ανασκαφικά ευρήματα των κτιρίων αυτών φανερώνουν ότι, αν και δεν έγινε αλλαγή της αρχικής διάταξης των χώρων, πραγματοποιήθηκαν ποιοτικές, καίριες και στοχευμένες εσωτερικές αλλαγές. Οι επεμβάσεις πρόσθεσαν μνημειακότητα και έδωσαν βαρύτητα στη σχέση με τους προγόνους και στην έννοια της δυναστείας ως φορέα της βασιλικής εξουσίας. Ακόμη αυτές οι αλλαγές δημιούργησαν ένα επιβλητικό χωρικό περιβάλλον, όπου ο πολίτης γίνεται πλέον αποδέκτης του νέου μεγαλείου της μακεδονικής δυναστείας.

Μπετίνα Τσιγαρίδα

Γιάννης Ξυδόπουλος